

NÕUKOGU OTSUS (EL) 2022/2353,**1. detsember 2022,****mis käsitleb Euroopa rahutagamisrahastu abimeedet Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude suutlikkuse suurendamiseks**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 28 lõiget 1 ja artikli 41 lõiget 2,

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Vastavalt nõukogu otsusele (ÜVJP) 2021/509⁽¹⁾ loodi Euroopa rahutagamisrahastu, et liikmesriigid saaksid rahastada ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames võetavaid liidu meetmeid rahu säilitamiseks, konfliktide ennetamiseks ja rahvusvahelise julgeoleku tugevdamiseks vastavalt aluslepingu artikli 21 lõike 2 punktile c. Eelkõige võib Euroopa rahutagamisrahastust vastavalt otsuse (ÜVJP) 2021/509 artikli 1 lõikele 2 rahastada meetmeid kolmandate riikide ning piirkondlike ja rahvusvaheliste organisatsioonide sõjaliste ja kaitseküsimustega seotud suutlikkuse suurendamiseks.
- (2) Liidu ja selle liikmesriikide juhid, konsulteerides Lääne-Balkani juhtidega, kutsusid 6. oktoobri 2021. aasta Brdo deklaratsioonis üles jätkama Lääne-Balkani partnerite võimete edasiarendamist Euroopa rahutagamisrahastu abil.
- (3) Poliitika- ja julgeolekukomitee 17. märtsi 2022. aasta järeldustes, mis käsitlevad Euroopa rahutagamisrahastu strateegilisi suuniseid 2022. aastaks, märgitakse, et selle perioodi peamine prioriteet on kahepoolset toetav abimeede, mis on suunatud mõnele Lääne-Balkani riigile.
- (4) Nõukogu kiitis 21. märtsil 2022 heaks strateegilise kompassi, eesmärgiga muuta liit tugevamaks ja võimekamaks julgeoleku tagajaks, sealhulgas kasutades rohkem Euroopa rahutagamisrahastut partnerite kaitsevõime toetamiseks, muu hulgas ka Bosnias ja Hertsegoviinas.
- (5) Liit kinnitas korduvalt oma toetust Bosnia ja Hertsegoviina Euroopa-väljavaatele, sealhulgas Euroopa Ülemkogu 2022. aasta märtsi ja juuni järeldustes, rõhutades, et riigi stabiilsus ja täielik toimimine on vajalik, et võimaldada riigil viia ellu kõiki peamised reformid, sealhulgas põhiseadus- ja valimisreformi, ning liikuda otsustavalt edasi Euroopa teekonnal.
- (6) Alates 2005. aastast, kui Bosnia ja Hertsegoviina relvajõud loodi, on neil selle riigi ühe edukama institutsioonina olnud ohutu ja turvalise keskkonna säilitamisel oluline stabiliseeriv roll. Kõrge esindaja Bosnias ja Hertsegoviinas kordas oma 61. aruandes, mis ta esitas ÜRO peasekretärile, vajadust keskenduda kaitsektori reformidele, mis võimaldavad riigil võtta juhtrolli rahu ja julgeoleku säilitamisel. See hõlmab Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude tugevdamist, eelkõige praegusel murelisel ajal, mis on kantud poliitilistest pingetest ja lõhestavast kõnepruugist.
- (7) Käesoleva abimeetme eesmärk on suurendada Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude suutlikkust, panustada tasakaalustatud viisil Bosnia ja Hertsegoviina omaluse tugevdamisse Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude protsessides ning suurendada võimet sõjaliseks koostegutsemiseks liiduga, et suurendada Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude osalemist tulevastel ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (edaspidi „ÜJKP“) raames läbiviidavatel missioonidel ja operatsioonidel, ilma et see mõjutaks ühtki võimalikku muud, Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (NATO) või rahvusvaheliste partnerite rahastatavat toetust.

⁽¹⁾ Nõukogu 22. märtsi 2021. aasta otsus (ÜVJP) 2021/509, millega luuakse Euroopa rahutagamisrahastu ja tunnistatakse kehtetuks otsus (ÜVJP) 2015/528 (ELT L 102, 24.3.2021, lk 14).

- (8) Antava varustusega suurendatakse Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude julgeoleku- ja siirmistingimusi ning ajakohastatakse mõningaid operatiivvõimeid, eelkõige keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumarünnakute (KBRT) võime ning kaitse- ja varajase hoiatamise võime valdkonnas. Suurendades taktikalise toetuse brigaadi suutlikkust, võimaldab abimeede ka tsiviilelanikkonna paremat kaitset ning NATO määratava pataljoni kiiret ja kestlikku siirmist kas liidu ÜJKP missiooni või operatsiooni osana või mõne teistsuguse, muu hulgas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO), NATO või Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) egiidi all esineva formaadi või sõjaväe väliõppuste osana.
- (9) Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“) sai Bosnia Hertsegoviinalt 29. juunil 2022 taotluse, milles palutakse liidul jätkata Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude abistamist põhivarustuse hankimisel, et suurendada nende suutlikkust.
- (10) Kõnealuse abimeetme lõpetamisel hindab kõrge esindaja selle mõju ning antud varustuse haldamist ja kasutamist. Saadud teadmisi kasutatakse ära analüüsis, mille eesmärk on hinnata abimeetme tõhusust ning selle kooskõla liidu üldise strateegia ja poliitikameetmetega Bosnias ja Hertsegoviinas.
- (11) Abimeetmete rakendamisel võetakse arvesse otsuses (ÜVJP) 2021/509 sätestatud põhimõtteid ja nõudeid ning eelkõige järgitakse vastavust nõukogu ühisele seisukohale 2008/944/ÜVJP⁽²⁾ ja Euroopa rahutagamisrahastust rahastatavate tulude ja kulude haldamise korrale.
- (12) Nõukogu kinnitab taas oma kindlat kavatsust kaitsta, edendada ja järgida inimõigusi, põhivabadusi ja demokraatlikke põhimõtteid ning tugevdada õigusriiki ja head valitsemistava, järgides Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja, inimõiguste ülddeklaratsiooni ja rahvusvahelist õigust, eelkõige rahvusvahelist inimõigustealast õigust ja rahvusvahelist humanitaarõigust.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Loomine, eesmärgid, kohaldamisala ja kestus

1. Käesolevaga luuakse Euroopa rahutagamisrahastust rahastatav abimeede (edaspidi „abimeede“), millega toetatakse Bosnia ja Hertsegoviinat (edaspidi „toetusesaaja“).
2. Abimeetme eesmärk on suurendada Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude suutlikkust, tõhustades ja ajakohastades nende taktikalise toetuse brigaadi varustust. Käesoleva abimeetmega asjakohast varustust andes aidatakse suurendada panust, mida Bosnia ja Hertsegoviina relvajõud annavad ÜJKP raames läbiviidavatesse missioonidesse ja operatsioonidesse, samuti ÜRO rahuvalveoperatsioonidesse, tugevdades samal ajal Euroopa-Atlandi koostööd ja paremini kaitstes tsiviiliskuid.
3. Lõikes 2 sätestatud eesmärgi saavutamiseks rahastatakse abimeetmest järgmist liiki varustust, mis on mõeldud mitterahvusvaheliseks kasutamiseks:
 - a) väliavarustus;
 - b) oluline pioneerivarustus;
 - c) KBRT valdkonna vahendid.
4. Abimeetme kestus on 36 kuud alates eelarvevahendite käsutajana tegutseva abimeetmete halduri ja käesoleva otsuse artikli 4 lõikes 2 osutatud üksuse vahel otsuse (ÜVJP) 2021/509 artikli 32 lõike 2 punkti a kohase lepingu sõlmimise kuupäevast.

(²) Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta ühine seisukoht 2008/944/ÜVJP, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad (ELT L 335, 13.12.2008, lk 99).

5. Abimeetme rakendamise lepingut ei sõlmita enne, kui rahastu komitee on vastu võtnud Euroopa rahutagamisrahastu rakendusnormide muudatuse.

Artikkel 2

Rahastamiskord

1. Abimeetmega seotud kulutuste katmiseks ettenähtud lähtesumma on 10 000 000 eurot.
2. Kõiki kulutusi hallatakse vastavalt otsusele (ÜVJP) 2021/509 ning Euroopa rahutagamisrahastust rahastatavate tulude ja kulude haldamise korrale.

Artikkel 3

Kokkulepped toetusesaajaga

1. Kõrge esindaja sõlmib toetusesaajaga vajalikud kokkulepped tagamaks, et toetusesaaja järgib käesoleva otsusega kehtestatud nõudeid ja tingimusi, mis on abimeetme raames toetuse andmise tingimus.
2. Lõikes 1 osutatud kokkulepped hõlmavad sätteid, millega kohustatakse toetusesaajat tagama, et:
 - a) kõnealusest abimeetmest toetatavad Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude üksused järgivad asjakohast rahvusvahelist õigust, eelkõige rahvusvahelist inimõigustealast õigust ja rahvusvahelist humanitaarõigust;
 - b) kõiki kõnealuse abimeetme raames antud varasid kasutatakse nõuetekohaselt ja tõhusalt eesmärkidel, milleks need anti;
 - c) kõiki kõnealuse abimeetme raames antud varasid hooldatakse piisavalt, et tagada nende kasutatavus ja operatiivne kättesaadavus kogu olelusringi jooksul;
 - d) kõnealuse abimeetme raames antud varad ei lähe kaduma ning neid ei anta ilma otsuse (ÜVJP) 2021/509 kohaselt loodud rahastu komitee nõusolekuta üle muudele isikutele või üksustele kui need, kes on asjaomastes kokkulepetes kindlaks määratud, nende olelusringi lõpus.
3. Lõikes 1 osutatud kokkulepped hõlmavad sätteid abimeetme raames toetuse andmise peatamise ja lõpetamise kohta, kui leitakse, et toetusesaaja on lõikes 2 sätestatud kohustusi rikkunud.

Artikkel 4

Rakendamine

1. Kõrge esindaja vastutab käesoleva otsuse rakendamise tagamise eest kooskõlas otsusega (ÜVJP) 2021/509 ning Euroopa rahutagamisrahastu raames rahastatavate tulude ja kulude haldamise korraga ning järgides terviklikku Euroopa rahutagamisrahastust rahastatavate abimeetmete jaoks nõutavate meetmete ja kontrollide hindamise ja kindlaksmääramise metoodikaraamistikku.
2. Artikli 1 lõikes 3 osutatud tegevusi rakendab projektijuhtimise keskasutus.

Artikkel 5

Järelevalve, kontroll ja hindamine

1. Kõrge esindaja teostab järelevalvet toetusesaaja artikli 3 kohaselt kehtestatud kohustuste täitmise üle. Nimetatud järelevalvet kasutatakse selleks, et tõsta teadlikkust kooskõlas artikliga 3 kehtestatud kohustuste rikkumise kontekstist ja riskidest ning aidata vältida selliseid rikkumisi, sealhulgas rahvusvahelise inimõigustealase õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisi abimeetmest toetatavate Bosnia ja Hertsegoviina relvajõudude üksuste poolt.

2. Varustuse ja varude tagamisele järgnev kontroll korraldatakse alljärgnevalt:
 - a) tarne nõuetekohasuse tõendamine, mille puhul Euroopa rahutagamisrahastu abimeetme tarnesertifikaadid allkirjastavad lõppkasutaja relvajõud omandiõiguse üleminekul;
 - b) tegevusaruandlus, mille puhul toetusesaaja esitab abimeetme raames tagatud varustuse, varude ja teenuste abil läbi viidud tegevuste kohta igal aastal aruande seni, kuni poliitika- ja julgeolekukomitee ei pea seda aruandlust enam vajalikuks;
 - c) kohapealne kontroll, mille puhul toetusesaaja võimaldab kõrgele esindajale taotluse korral juurdepääsu kohapealse kontrolli läbiviimiseks.
3. Kõrge esindaja korraldab 12 kuud pärast varustuse tarnet abimeetme hindamise struktureeritud esimese hinnangu vormis. See võib hõlmata abimeetme raames tarnitud varustuse ja varude ning osutatud teenuste kohapealset kontrolli või muid sõltumatult antud teabe vorme. Lõpphindamine korraldatakse pärast abimeetme lõpetamist, et anda hinnang selle kohta, kas abimeetmele on aidanud kaasa seatud eesmärkide saavutamisele.

Artikkel 6

Aruandlus

Rakendamise ajal esitab kõrge esindaja poliitika- ja julgeolekukomiteele kooskõlas otsuse (ÜVJP) 2021/509 artikliga 63 iga kuue kuu järel aruande abimeetme rakendamise kohta. Abimeetmete haldur annab otsuse (ÜVJP) 2021/509 kohaselt loodud rahastu komiteele korrapäraselt teavet tulude ja kulude haldamise kohta, kooskõlas nimetatud otsuse artikliga 38, edastades sealhulgas teavet seatud tarnijate ja alltöövõtjate kohta.

Artikkel 7

Peatamine ja lõpetamine

1. Poliitika- ja julgeolekukomitee võib kooskõlas otsuse (ÜVJP) 2021/509 artikliga 64 otsustada abimeetme rakendamise täielikult või osaliselt peatada.
2. Poliitika- ja julgeolekukomitee võib soovitada nõukogul abimeetme lõpetada.

Artikkel 8

Jõustumine

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel, 1. detsember 2022

Nõukogu nimel
eesistuja
J. SÍKELA